

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1924 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 42 § i lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad m. m.

Genom en den 21 mars 1924 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 205, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) Lag

om ändrad lydelse av 1 kap. 42 § i lagen den 12 maj 1917 (nr 269) om fastighetsbildning i stad.

Häri genom förordnas, att 1 kap. 42 § i lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

42 §.

Är — — — lov.

Framställning — — — hörd.

Sedan — — — området.

Finnes stadsplan för område, varom i första stycket förmäles, tills vidare icke böra upprättas, men prövas behov av särskilda föreskrifter med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande inom området föreligga, må Konungen meddela sådana föreskrifter. Framställning om meddelande av dylika föreskrifter göres av Konungens befallningshavande eller av ägare av jord inom området. Innan föreskrifter, varom nu är sagt, meddelas, skola kommunalfullmäktige i orten eller, där sådana ej finnas, kommunalstämman, så ock ägare av jord inom området, där han ej själv gjort framställning, varom ovan sägs, ävensom befolkningen därstädes genom Konungens befallningshavandes försorg erhålla tillfälle att yttra sig i ärendet.

Denna lag skall träda i kraft dagen efter den då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

2) Lag

om ändrad lydelse av lagen den 12 maj 1917 (nr 274) om tillägg till lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring.

Härigenom förordnas, att lagen den 12 maj 1917 om tillägg till lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

I fråga — — — ordförande.

2 §.

Har Konungen jämlikt 1 kap. 42 § första stycket i lagen om fastighetsbildning i stad eller motsvarande äldre bestämmelse förordnat, att statsplan för visst område skall upprättas, må ägostyckning inom det område icke ske på sådant sätt, att markens ändamålsenliga bebyggande försvåras.

Lag samma vare beträffande ägostyckning inom område, i fråga om vilket Konungen jämlikt sista stycket av förenämnda paragraf meddelat särskilda föreskrifter med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande, och skall härjämte i fråga om ägostyckning inom sådant område vad i 5 kap. 8 § andra stycket i lagen om fastighetsbildning i stad finnes stadgat äga motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling. Lagen äger tillämpning jämväl beträffande ägostyckning, vartill förordnande meddelats den 20 mars 1924 eller därefter före den nya lagens ikraftträdande, samt ägostyckning, som avses i 3 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring, där avtalet om överlåtelsen skett under sistnämnda tid, allt så vida ej fastställelse å förrättningen meddelats innan den nya lagen trätt i kraft.

3) Lag

om ändrad lydelse av 21 § i lagen den 27 juni 1896 (nr 41 s. 1) om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring.

Härigenom förordnas, att 21 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring, sådant detta lagrum lyder enligt lag den 12 maj 1917 (nr 273), skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

21 §.

Jordområde — — — bestämt.

Avhandling — — — avsöndringen.

Innan — — — inhämtas.

I fråga — — — befallningshavande.

Har Konungen jämlikt 1 kap. 42 § första stycket i lagen om fastighetsbildning i stad eller motsvarande äldre bestämmelse förordnat, att stadsplan för visst område skall upprättas, må avsöndring inom det område icke ske på sådant sätt, att markens ändamålsenliga bebyggande försvåras. Lag samma vare beträffande avsöndring inom område, i fråga om vilket Konungen jämlikt sista stycket av förenämnda paragraf meddelat särskilda föreskrifter med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande, och skall härjämte i fråga om avsöndring inom sådant område vad i 5 kap. 8 § andra stycket i lagen om fastighetsbildning i stad finnes stadgat äga motsvarande tillämpning.

Önskar — — — kartan.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling. Lagen äger tillämpning jämväl beträffande avsöndring, som skett den 20 mars 1924 eller därefter före den nya lagens ikraftträdande, dock ej där fastställelse å avsöndringen meddelats innan den nya lagen trätt i kraft.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för de framlagda lagförslagen, får utskottet, i den mån de ej här nedan återgivits, hänvisa till propositionen jämte därvid fogade protokollsutdrag.

Enligt vad departementschefen vid lagförslagets behandling i statsrådet anfört, hade förslagen föranletts, bland annat, av en till Kungl. Maj:ts befallningshavande i Stockholms län från länsarkitekten i länet ingiven skrivelse, däri påpekats, att medan nu gällande lagstiftning vore mycket omfattande, detaljerad och sträng i fråga om reglerande av samhällen, som redan fått den mognad, att de åtminstone ägde municipalsamhälles karaktär, så saknades för utvecklingen dessförinnan effektiva lagföreskrifter. Med det livliga nyskapande av samhällen, som i våra dagar ägde rum, bleve följden av berörda brist i lagstiftningen, att samhällena växte fram i frihet, flerstädes planlöst och fult. Skulden härtill vore att finna dels i den fria jordstyckningen, dels i det förhållandet, att enligt 1 kap. 42 § i fastighetsbildningslagen byggnadsföreskrifters utfärdande ovillkorligen förbundits med tillkomsten av en stadsplan, som på ifrågavarande samhällena utvecklingsstadium i många fall vore mera till besvär än nytta och

i allmänhet icke kunde lagligen framtvingas. Mer effektiva bestämmelser på ifrågavarande område syntes fördenskull nödvändiga, och borde, i avbidan på genomförande av föreliggande förslag till nya jorddelnings- och stadsplanelagar, provisoriska lagstiftningsåtgärder vidtagas. I sammanhang härmed hade av länsarkitekten avgivits förslag till bestämmelser i ämnet.

Nyssberörda skrivelse hade av länsstyrelsen överlämnats till Kungl. Maj:t under framhållande, bland annat, att det uppenbarligen vore av stor vikt att vid ägostyckning eller jordavsöndring inom område, där större byggnadsverksamhet vore att förvänta, hänsyn toges till att områdets ändamålsenliga bebyggande icke försvårades. Med hemställan om vidtagande av de föreslagna lagstiftningsåtgärderna hade länsstyrelsen föreslagit vissa redaktionella jämkningar i de av länsarkitekten utarbetade författningsförslagen.

Ytterligare hade egnahemsföreningarnas i Stockholmstrakten centralförening u. p. a. i en till Konungen ställd, den 18 december 1923 dagtecknad skrift i underdånighet hemställt om vidtagande av lagstiftningsåtgärder till åstadkommande av ordnade förhållanden vid bildandet av nya samhällen.

Med anledning av berörda skrivelser och sedan byggnadsstyrelsen och lantmäteristyrelsen avgivit yttranden i ämnet, hade departementschefen, på grundval av vad länsarkitekten och länsstyrelsen föreslagit, låtit inom justitiedepartementet utarbeta förslag till lagstiftning i ämnet, i huvudsak av samma innehåll som de i propositionen framlagda lagförslagen.

Vid ärendets behandling i statsrådet anförde departementschefen ytterligare bland annat:

»Vid övervägande av frågan om vidtagande av åtgärder till förebyggande av olämplig jorddelning i sådana fall, där jorddelningen utgör ett led i en begynnande eller fortgående samhällsbildning, torde man böra utgå från att fullständig trygghet mot missförhållanden på ifrågavarande område icke står att vinna. Man torde få nöja sig med att söka dels så långt möjligt på lagstiftningens väg befordra genomförande av en sund fastighetsbildning dels ock upplysningsvis genom vederbörande förrättningsmän i allmänhetens medvetande inskräpa, att på sådan jorddelning, som ovan omnämnts, ur allmän synpunkt måste ställas vissa krav, vilka icke få eftersättas. På den sålunda angivna vägen torde ej obetydliga resultat stå att vinna. Objektivt påvisbara skäl till ingripande saknas icke. Att missförhållanden hava rått och fortfarande råda beträffande jorddelning för samhällsbildning, särskilt i närheten av de större städerna i riket, torde av ingen förnekas; åtskilliga företeelser i trakten av huvudstaden tala här sitt tydliga språk. Liknande erfarenheter föreligga jämväl på åtskilliga andra håll inom landet.

Väl kan det ligga nära till hands att söka lösa hithörande spörsmål i samband med genomförandet av den planerade nya jorddelningslagstiftningen. Konstruktionen av det jorddelningsinstitut, som, därest i ämnet föreliggande lagförslag varder upphöjt till lag, torde komma till användning vid jorddelning för samhällsbildning, synes underlätta vidtagandet av i samband med sådan jorddelning erforderliga kontrollåtgärder. Det är ock min livliga förhoppning, att förslag till ny lagstiftning om delning av jord å landet skall kunna framläggas för nästkommande års riksdag. Emellertid lärer,

även om förslaget vinner riksdagens bifall, åtskillig tid förflyta, innan den sålunda antagna lagen kan tänkas träda i kraft. Åtskilliga administrativa och instruktionsbestämmelser måste utarbetas i anledning av den nya lagens stadganden; troligen kan den nya lagstiftningen, även om den genomföres vid 1925 års riksdag, icke börja tillämpas tidigare än från och med år 1927. Då enligt mitt förmenande ett snabbt ingripande mot de i förevarande ärende påtalade missförhållandena är av nöden, anser jag mig icke böra uraktlåta att föreslå vidtagande av lagstiftningsåtgärder i sådant syfte, låt vara att de bestämmelser, vilka kunna komma till stånd, sannolikt erhålla allenast en tämligen kort giltighetstid, åtminstone sådana de nu formuleras.»

Utskottet har vid granskning av de framlagda lagförslagen icke funnit skäl till anmärkning mot desamma och får alltså hemställa,

att ifrågavarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 9 maj 1924.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hederstierna, Jacob Larsson, Rogberg, Edw. Larson*, Åkerman, Olaus Pettersson, K. G. Westman och Klefbeck*;

från andra kammaren: herrar *Pettersson i Södertälje, af Ekenstam, Leo, Johansson i Brånalt, Söderberg, Billqvist, Karlsson i Vätö och Olsson i Kalmar*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.